

Latweeschu Awwises

1844.

Dhtredemits treschais gadda gabjums.

Nr. 1. lishf Nr. 52.

Jelgawâ,

pee Sabna Wibrika Steffenhagen un dehta.

№ 65099. 28

Ih fais rahditais to leetu, kas awises no 1844ta gadda atrohnamas.

(Ruhmes labbad tahs sluddinaschanas, kas tiklai tanni laika geldeja, kas awises tappe celstas, nemas ne peeminesim un arri zittus wahrduš pahsinasim. R. G. W. ir jalassa: Kursemmes Gubernementa Waldischana; apr. t. jalassa: aprinka teesa; p. t. jalassa: pagasta teesa; fl. jalassa: sluddinaschana; m. jalassa: muischa.; Kr. jalassa: Krohna; ds. jalassa: dsimta.)

- Nr. 1. Stahw rakstihš: Zilweks ne dšihwo no maifes ween. No ikkatra wahrda, kas no Deewa muttes idet. (Wahs. 4, 4. Ruhfu deenischku maifi dohd mums schodeen. (Stahst.) Lihdsiba. Wentesp. apr. t. fl. Ufupis, Reschum. p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 2. No Nerretas. Ka gruhti tam, ko pascha launi darbi beede. Ne zell sewim webderu par Deewu. Drauge, taš fureams irr par kofku, us ko behdas atspeeschahs, taš pasneeds sawu rohku, kad sew kahjas sawalgstahs. (Weigams.) Wentesp. apr. t. fl. Masas Sefawas, Leel Eseres p. t. fl. Zitta fl.
- Nr. 3. Draugs, kas turramošire par kofku, us ko behdas atspeeschahs, taš tad pasneeds sawu rohku, kad sew kahjas sawalgstahs. (Weigams.) Leela lihdeka. Masas Sefawas, Jaun Mohku p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 4. Uhdens zilweks. Ko gribbejt, ko gabbuji, Redš apterschana. Smeeklu stabstinsas, aimes wehleschana jauna gadda rihta. Masas Sefawas, Jaun Mohku, Leel Eseres, Brambergu un Reschum. p. t. fl.
- Nr. 5. Keisers Pehteris tas Leelais un kahda atraitne. Miblestiba. Brambergum. p. t. fl.
- Nr. 6. Sluddinaschana. Likkumi tahs Kuldigas semmes kohpschanas beedribas pee lohpu pahrluhfoschanas premiju jeb gohda mafu isdallischanas. Kursch bij zeenigs wezstehwa mantu cemaotht. Dohbeles apr. t. fl. Jaun Mohku, Brambergum. un Reschum. p. t. fl. Zittas fl.

- Nr. 7. Padohms, woi buhs eet par stohlmeisteru, woi ne. Dšihwes preeki wirš semmes. Dohbeles apr. t. fl. Brambergum., 2 Luttrines p. t. fl. Zitta fl.
- Nr. 8. Padohms, woi buhs eet par stohlmeisteru, woi ne. Us nostumuschu sirdi. Zeligawas apr. t., Luttrines, Klobster-Disputtes p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 9. Padohms, woi buhs eet par stohlmeisteru, woi ne. Ugables, Luttrines, Klobster-Disputtes, Lindes un Lestenes p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 10. Schlihta un neapgabnita talposchana preeksch Deewa un ta Tehwa irr schi, bahrimus un atraitnes eeksch winnu behdahm apmelleht, un sewi paschu turreht neapgabnitu no pasaules. Zehl. 1, 27. Atraitnes gaudas pehz sawa nelaika wihra, ta gohdiga Klihmes muischas fainneeka debta Zahno Grablowski. Ugables, Luttrines, Klobster-Disputtes un Suhres p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 11. Tew ne buhs nelectigi swebreht. Grammatoneeku labbas un drrrigas wehleschanas wisseem teem preeksch liktas, kas warr un gribb lihdscht. Sinno par jaunu grammatu. Ta nelaika gars. Ugables, Lindes un Suhres p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 12. Sluddinaschana. Ne eezel nambu sewim par Deewu. Polanges un Leel Eseres p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 13. Sluddinaschana. Ne eezel nambu sewim par Deewu. Palanges, Papsalkas, Suhres un Leel Eseres p. t. fl. Zitta fl.

- Nr. 44. No Nerretas. No Issemuischas. Par Deewa rakstern un Bihbeles draudisbahm. Dseefmina. Kr. Dhsolumi., Kr. Erzogum. un Wirkusm. p. t. fl. Sinna par jaunahm grahmatahm.
- Nr. 45. Sihda wehweris un winna kaiminsch. Labbi atbildehts. Kr. Dhsolum., Kr. Erzogum. un Wirkusm. p. t. fl. Zittas fl. Sinna par jaunu grahmatahm.
- Nr. 46. Sihda wehweris un winna kaiminsch. Kr. Dhsolum. un Jaunauzes p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 47. Sihda wehweris un winna kaiminsch. Kuldigas apr. t. fl. Kr. Aurem., Ugahles un Jaunauzes p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 48. Sihda wehweris un winna kaiminsch. (Beigums.) Kirfalkschi. Kuldigas apr. t. fl. Kr. Aures-

- muischas, Leel Eseres, Ugahles un Jaunauzes p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 49. Kirfalkschi. (Beigums.) Tee pagani un tee jauni apustuli jeb missionari. Kuldigas apr. t. fl. Kr. Sehlpilles, Strutteles, Kr. Aurem., Ugahles un Leel Eseres p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 50. Tee pagani un tee jauni apustuli jeb missionari. Dohbeles, Kr. Sehlpilles un Strutteles p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 51. No Nerretas. Tee pagani un tee jauni apustuli jeb missionari. Kr. Sehlpilles, Brozzenes un Strutteles p. t. fl. Zittas fl.
- Nr. 52. Jauna sinna. Edohles Kahra dohmas paschâ gabegallâ. Padohms meitahm, kas grihb wihru dabduht. Pateiziba. Dohbeles, Brozzenes un Aprikkas p. t. fl. Zittas fl.

B r i h w d r i t t e h t .

No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses: Waldischanas-rahts A. Weitler.

No. 73.

Z a t w e e f c h u A w i s e s .

Nr. 1. Zettortdeenâ 6tâ Janwar 1844.

Stahw rakstihst: Zilweks ne dsihwo no maifes ween, bet no iffatra wahrda, fas no Deewa muttes iseet.

Mat. 4, 4.

Kensberges pilfatâ preefsch kahdeem gaddeem kahds lohti sikhstis dischleris, ar wahrdu Tepelmann, dsihwoja. Schis, labs saprattigs ammatneeks buhdams, ar saweem rohku darbeem leelu mantu bija sapelnijis. Winsch sawu naudu us augleem ne dewe, jo tas bija peedsihwojis, ka dauds laudis, fas zitteem naudu isleene, jeb us augleem isdohd, pehz auglus ar wissu naudu paspehle. Tadeht winsch neweenam zilwekam ne weenu schillingi ne leeneja, bet wissu sawu naudu fleppenâs weetâs ais atflehgahm zeeti aisslehgtu turreja, ka seewa un behrni to ne sinnatu atrast. Swehtdeenâs, kad wissi zilweki basnizâ bija, tad winsch weens pats sawâ kambari eeslehdshahs un wissus sawus selta dukkatu rullischus iskaltija, un iffatru tai neddelâ eenahkschu selta gabbalu noswehre un atlikke pee mallas. Seewai un behrneem winsch tik mas dewe, ka teem gan drihs bija pufs baddâ jamirst. Winsch kâ lauwa un neschkistis gars nammâ greesahs, ja tam preefsch namma usturrefchanas seewa naudu prassija.

Rabba seewa un labbi behrni us sawa apgahdataja nahwi gan ne preezajahs, bet to schi sikhstula saweji darrija. Tee Deewu luhdse, lai winsch jelle to nodehdejuschu un sakaltuschu drihs no schihz pasaules atnemtu, ka tee winna naudu, ja tas mirtu, drihs sawâs rohkas dabbutu. Winna seewa tam kahdu reis dusmâs, kad tas bij fazzijis, ka tam naudas naw, azzis blahwe: Raut Deews tewi jelle drihs no schihz pasaules atnemtu, gan mums tad deesgan naudas buhs! Sikhstulis to dsirdejis, sawâ prahtâ apnehmahs,

sawai seewai un saweem behrneem ne weenu kapeiku naudas ne atstah. Winsch fazzija: Ro es buhschu sakrahjis, to juhs pehz mannas mirschanas dabbuseet; bet, mihta seewina un mihti behrnini, pahrtteezeet kâ warredami, ne prasseet tiffai no mannim naudu. — Tâ katrs sikhstulis, ja nauda irr winna Deews un winna mihlestiba, isdsenn wissu mihlestibu no sawas un zittu lauschu firidin, ka, ja tahds deenâs mirst, tad io kâ slistu sunni neapraudatu kappenês eegrushch.

Tepelmanns peepeschi fasinge un ahtri nomirre. Tam kappu israfke, un to lihki tai ohsola jahrkâ eelikke, ko winsch pats dsihws buhdams bij taifijis. Pehz behrehm nelaika peederrigeem pirmas ruhpes bija schihz, to sakrahtu naudu usmekleht. Wissas kummohdes un kastes un wissus skapjus atflehdse, un katru fleppenu aisslehgtu weetu usplehse un ismekleja; bet to ne fur ne atradde, ko mekleja. Utraitne un behrni aissmakfuschti tâ raudaja, ka wissi kaimini faskrehja. Weens dewe tahdu, ohtrs zittu padohmu, bet wiss bija welti, un neweens to naudu ne atradde. Weidsiht weens teem teize, ka preefsch = pilfatâ tahds sikhneeks jeb burwis dsihwojoht, kas probtoht nomiruschu dwehfeles atsaukt. Burwi tik ko ar leelu luhgschanu un maksu warreja atlubgt, scha nelaika dwehfeli atsaukt, un tai usprassiht, fur ta nauda paglabbata. Bet schis wiltigs un blehdigs meisteris ar wissahm sawahm ehmoschanahm nelaika dwehfeli ne warreja atsaukt.

Kahds no nelaika selkeem par wisseem mahnutizigeem bija gudraks. Tas sawai nelaika meistersa gaspaschai fazzija: Ja juhs mannim to zettortu dalku no tahs naudas apsohleet doht, tad es jums to weetu rahdischu, fur ta irr atrohnama. Wissi raddi bija ar meeru, un tam ar melnu us baltu apsohlija to prassitu dalku doht.

Tas jauneklīs fazzija: Tas zittabi ne eet, to nelaiķi waijaga israft; fur winsch irr, tur arr irr pateesi winna nauda. Winsch, tas nelaiķis, faru sahrku weens pats ais aisflehtahm durwim tairija. Es gan to sahrku ne esinu zehlis, bet tee, kas to nessuschī, teize, fa winsch pahrlēeku fmagš irr bijis. Tad nu es jums to padohmu dohdu, tublin tai azzunirkli ar mannim us kappeem lihdsi nahkt, to lihki israft un to sahrku ismekleht. — Wissi tublin dewahs jauneklīm bes kaweschanas lihdsi us kappeem, to lihki israfke un atkal mahjās pahrwedde. Sahrka sabnu un galla dehlus, kas dubbulti bij fāfisti, atplehse, un raugi! Eo schē atradde, ne wiss kahdu qarru, bet — rulliti pee rullischa, wissapfahrt sahrkamt, selta dukfatus. Tohs mahte un behrni redsedami lohti preezajahs. Bet par wisseem wairak tas jauneklīs preezajahs; jo schis nu par birgeri un meisteri warreja palikt, un pats us faru rohku fā meisteris eefahkt strahdaht.

F. W...r.

- Muhsu deenischku maisi dohd mums schodeen.

(Stahst.)

Dshwoja deenas tai Wahzseimmes pilfata Wihn kahda dahrsneeka atraitne, kas faru deenischku pahrtikku pelnija ar dahrsa prezzehm andeledama. Winnai bija weens behrns, meitina, 6 gaddus wezza. Patte ta atraitne bij jauna un skaisa, kadeht tai drihs pehz wihra behrehm arri prezzineeki atraddahs, un stary scheem bija weens, kas winnas lohti mihloja, un fo winna atkal tik pat karsti pretti mihloja. Tā nu muhsu pahrihts jaw labbu laiku dshwoja, fā jaw ihstēni draugi kohpā, bet — nelaulati. Zaur to nu notikke, fa wissas nahburgu seewas fahze to atraitni smeet un apmehdiht, ir wehl par mauku islammahkt. Sinnams, tas winnai gauschi fahpeja firdi un tadeht winna jo deenas jo karstaki farwam mihfakam speedahs wirfū, lai schis to leetu weenreis gallā weddoht. Bet tas no laulibas ne gibbeja ne fo dsirdeht; un kad schi wissai

meeru ne lifte, tad winsch aisbildinajahs ar to, fa winsch ne gribboht laulibā dohtees ar tahdu seewischki, kam jaw behrns effoht, jo tahda lauliba paleekoht nelaimiga. To dsirdebama ta atraitne fo farwā prahā apnehmahs, kas katram zilwekam schauschalas darra. Winnai appafsch farwas mahjas bija dsilfch un drehgns pagrabs, fur winna farwas dahrsa prezzes glabbaja, un schim pagrabam bija tikfai weens weenigs mass lobdsinsch sehtas puffē, fur laudis ne staigaja. Kahdā wehlā waffarā winna panehme farwū meiteni pee rohkas un nokahpe tai pagrabbā, un tur us to behrnu fazzija: „Tē tewim japaleek eefschā.“ To fazzijuse, ta aisrahwe durwis zeeti un gahje prohjam, ne mas ne behdadama par to, fa tas nabbaga behrninsch palikke gauschi raudoht. Pehz diwi deenahm tikfai winna atkal wehlā waffarā peegahje pee ta pagraba durwim un luhfojahs pa atflehtgas zaurumu, woi fo mannischohkt. Bet kad wiss bij kluffu, tad ta fauze: „Lehniht! Lehniht!“ Un tublin tas behrns eefahze tik gauschi kungsteht un luhgtees, fa ir paschai afminainai firdi waijadseja plibst; winsch raudadams luhdse: „Memmin, mihka memmin! pasneeds man maisēs! masu kumminu maisēs.“ Bet ta blehdiga mahte greesahs apfahrt un fahpe atkal augschā; winnas firds trihjeja un drebbeja, ne no schehlumeem, bet weenfahrt no bailehm, fa kahds ta behrna kungstedamu balsi ne dsirdetu, un ohtrfahrt no dusmahm, fa nahwe to wehl ne bij peenehmuse. Atkal pagahje 24 stundas, kad ta mahte wehl gahje raudsiht pee pagraba durwim un atkal fauze to behrnu pee wahrda: „Lehniht!“ Behrns atkal, bet ar jo dands wahjaku balsi, luhdsahs pehz maisēs, tāpat fā waffar, un tas tai mahtei tā fā nasis zaur firdi gahje. Bet ta winna wahrduš dands ne klausija un steidsahs tublin atkal farwā istabā eefschā, fur ta ar farwū neschkihtu draugu kohpā waffarinu turreja. Zetortā waffarā ta atkal nokahpe pee pagraba durwim un fauze to meitiuu pee wahrda. Bet kad nekahda arilde wairs ne nahze, tad ta no trakka preeka us augschu palehze. Bet, tatschu gribbedama ihstēni sinnahkt, woi pateesi effoht pa-

gallam, woi ne, ta wehl jo siiprati to fauze. Un luhf, wehl tas nabbadsinsch tumfschi un grubti stennedams luhdsahs pehz maisites, tàpat kà zitàs reisès. Skaidri nu jaw warreja manniht, ka drihs isdsiffihè. Bet ta nifna krauklu-mahte tà faschutte sawàs wella dufinàs, ka tif pehz trim deenahm atkal gahje raudsiht to nabbadsinu. — Tè nu gulleja wahrgulinsch bahls un auffsì. Ohtrà deenà no rihta agri, — klau, kas tas par trohfsni atraitnes naimnà? Wiffi kaimini skreen raudsiht, kas schai notizzis, ka ta tif gau-schi brehz un waimana. Tur aishnakhufchi tee atrohbt to atraitni skaidri pufstraktu brehzohbt un fleedsobt. Ta tohs webd kambari eekschà un tur nu wiffi reds to masu Lehniti sawà gultinà bahlu, tibri apgebrbtu un rohsite tai peesprausta pee kruhrs. Pee winnas bahlas meefinas ne ko ne warreja manniht, ka winna tahdà grubtā nahwè mirruse; ir patè dakters, kam pehz semmes lif-kumeem katru lihki wajag apskattihbt un to leezibu doht, woi tas ihsti irr nomirris, — ir tas ne warreja ne ko zittu spreest, kà fazzihbt, ka winna ihstena nahwè mirruse un ka to drohschi warroht paglabbaht. Ohtrà deenà bija behres. Wiffi zeema behrni un Lehnites spehtu draugi gahje tai pakkal, rohziinàs faherbruschees un skunmigi raudadami. Kad nu fabrks bija bedrè eelaists un katrs sawu sawinu smiltschu wirsū usmettis, tad mahzitajs stahjabs pee bedres mallas un Deewu luhdse par to mihtu aishgahjufchu dwehseeliti. Peh-digi winsch wehl tehwa-reisi skaitija, prohti to swehtu luhgschanu, fur wifs tas ihfòs wahròs kophà sanemts, ko mumis no ta schehliga debbes Lehwa wajag islubgtees; un scho swehtu luhgschanu winsch tif sirèniigi skaitija, ka wiffi tee fahstbuhdami behrinecki raudaja kà iskulti. Tik-kai weenas azzis palikke sausas, tabs bija tohs negantas mahtes paschas azzis; ta tif ween drebedama to swehtu luhgschanu pakkal skaitija. Bet tif ko mahzitajs skaitidams tikke pee teem wahrdeem: „muhfu deenischku maifi dohd mumis schodeen!“ tad schee wahrdi tà kà pehr-kons norihbeja winnas auffsì. Ta sahje brehft nelabbà balsi un kritte pee semmes no ta wiffu-sinnadama Deewa spehka satreehta; winna pa-

likke kà ahrprahtà un tàpat par pussi smeedama, kà arri raudadama sawu breefmigu warras-dar-bu isstahstija. U. L.

• L i b d s i b a .

Up to laiku, kad Lutters dschwwoja un mahzija, bija Wahzsemme kahds flawehts mahzitajs, ar wahrdu Psauser. Schis, lai gan patè bija baggats ar garrigohm dahwanahm, wehlejahs arri weenreis dsirdeht to drohschu un arri augsti-flawetu mahzitaju Brenzi, kas tobrihd Stutgardes pilsatà dschwwoja un mahzija, un kas Lutteram tikfufchi palihdseja pee ta swehta darba, tizzibu skaidroht no leekahm zilweku mahzibahm. Stutgardes pilsatà nobrauzis, winsch no sawa kohrtela sainneeka dabbuja dsirdeht, ka tas mahzitajs Brenzis ohtrà deenà spreddiki fazzischoht. Tadeht winsch no rihta itt agri jaw steidjabs basnizà, dohmadams, ka wehlaki wairs ruhmi ne atraddischoht tahdà basnizà, fur tahds flawehts mahzitajs mahza. Bet ta basniza pa leelaku dalu palikke tufschà. Par to nu muhfu sweschineeks lohti brihnojabs, ka tahdu mahzitaju, ko wiffa Wahzsemme tif augsti flaweja, tee laudis tif mas warreja zeenihbt. Tadeht winsch, tif ko basniza bij beigta, tuhlin eegahje basnizas kambari, ismekleht, woi tas arri ihsten effoht tas patè Brenzis, — jebfchu gan winnam tas spreddisis bij lohti patizzis. Un kà winsch lohti preezajabs, kad Brenzis winnu kà brahli mihtligi fanehine un wedde lihbs us sawahm mahjahm. Pa zettu eijohbt Psausers winnu jautaja: „Sak-kat, mihtlais ammata brahl, no kam tas nahf, ka jums, kas tà brangi mahzat, tif mas klaufitaju rohnahs? Tik mas klausu dehl, pateefi, es ne maj ne kahptu us kanzeli.“ — Patlabban tee bij aishnakhufchi pee kahda awota, kas tur bija zellmallà, un mahzitajs Brenzis fazzija us sawu draugu, arrig winsch sinnoht, kahda sawada teizama dabba schim awotam effoht? Un kad nu tas bij atbildejis, ka winsch to ne sinnoht wiss, tad Brenzis wehl teize: „Ta teizama dabba schim awotam irr ta, ka winsch arween un weenumeht irr pilns uhdena, lai nu woi mas woi

